

Sprejeto na 193. seji Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje, dne 15. 4. 2022

Smernice za vzgojno-izobraževalno delo v Centrali učnih podjetij

I. Temeljna izhodišča

V šolskih letih 1993/94/95/96/97 je potekal eksperimentalni projekt »učna firma« na Srednji ekonomski šoli v Mariboru, financiran s strani Ministrstva za šolstvo in šport, ki ga je potrdil Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje 11. 11. 1993 na svoji 11. seji.

V okviru PHARE projekta je bila junija 1997 izvedena evalvacija eksperimentalnega projekta »učna firma«, kjer je opredeljeno oblikovanje Centrale učnih podjetij.

Skladno s Pravilnikom Ministrstva za šolstvo, znanost in šport številka 604-02-61/2002, zaporedna številka: 331103-03-10039 z dne, 28. 3. 2003 je bila tako na Srednjo ekonomsko šolo Celje umeščena Centrala učnih podjetij Slovenije. Uradno je pričela z delom 1. 9. 2003.

Učno podjetje

Učno podjetje je bilo leta 2000 kot obvezen programski element umeščeno v izobraževalne programe na področju ekonomske, trgovske in upravno-administrativne dejavnosti. Trenutno se izvaja v javnoveljavnih izobraževalnih programih, ki so navedeni v tabeli 1.

Tabela 1: Izobraževalni programi z umeščenim učnim podjetjem

Izobraževalni program
Ekonomski tehnik SSI Ekonomski tehnik (DV) – izobraževalni program za dvojezično izvajanje v slovenskem in madžarskem učnem jeziku Ekonomski tehnik (GIB) – izobraževalni program za gibalno ovirane dijake Ekonomski tehnik (slepi in slabovidni) – izobraževalni program za slepe in slabovidne dijake ter dijake z okvaro vidne funkcije Ekonomski tehnik (IS) – izobraževalni program z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri Ekonomski tehnik (SI) – izobraževalni program s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri
Ekonomski tehnik PTI Ekonomski tehnik (DV) – izobraževalni program za dvojezično izvajanje v slovenskem in madžarskem učnem jeziku Ekonomski tehnik (GIB) – izobraževalni program za gibalno ovirane dijake

Izobraževalni program
Ekonomski tehnik (slepi in slabovidni) – izobraževalni program za slepe in slabovidne dijake ter dijake z okvaro vidne funkcije Ekonomski tehnik (IS) – izobraževalni program z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri Ekonomski tehnik (SI) – izobraževalni program s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri
Ekonomski tehnik PT
Administrator SPI Administrator (DV) – izobraževalni program za dvojezično izvajanje v slovenskem in madžarskem učnem jeziku Administrator (GIB) – izobraževalni program za gibalno ovirane dijake Administrator (slepi in slabovidni) – izobraževalni program za slepe in slabovidne dijake ter dijake z okvaro vidne funkcije Administrator (IS) – izobraževalni program z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri Administrator (SI) – izobraževalni program s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri

Pri učnem podjetju gre za metodično–didaktično obliko izkustvenega učenja (learning by doing), kjer lahko dijaki v celoti razvijejo podjetniško idejo. Znanje, pridobljeno pri splošnih predmetih in strokovnih modulih, pa med seboj povezujejo in uporabijo v praksi.

V učnem podjetju dijaki sledijo naslednjim ciljem:

- razvijajo občutek odgovornosti za opravljeno delo,
- navajajo se na delo v okviru svojega delovnega mesta,
- razvijajo sposobnost za timsko delo in komuniciranje,
- razvijajo natančnost pri delu,
- razvijajo občutek pomembnosti delnih nalog za celoto,
- spoznavajo bodoče delovno mesto,
- oblikujejo pravilen odnos do sodelavcev, nad- in podrejenih,
- zavedajo se pomembnosti podjetja in notranje organizacije,
- razvijajo podjetniško razmišljanje,
- razvijajo solidarnost in moralno-etične kvalitete,
- pridobivajo občutek pripadnosti kolektivu,
- razvijajo organizacijske sposobnosti,
- razvijajo sposobnost pravilnega reagiranja v različnih situacijah,
- zavedajo se pomena doseganja poslovnih ciljev,
- pri sodelovanju s tujino razvijajo in nadgrajujejo znanje tujega jezika,
- krepijo veščine nastopanja, predstavljanja (sejmi; domači in mednarodni, tekmovanja),
- razvijajo kritično mišljenje,
- razvijajo kreativnost, ustvarjalnost, podjetnost.

S prenovno izobraževalnega programa Ekonomski tehnik SSI v letu 2007 je postalo učno podjetje način izvajanja strokovnega modula poslovanje podjetij, kjer v okviru predmetnega izpitnega kataloga za poklicno maturo dijaki izkazujejo znanja, in sicer:

- obvladovanje poslovanja podjetja,
- analiziranje in reševanje konkretnih strokovnih problemov na delovnem mestu, obvladovanje strokovne terminologije s področja gospodarstva in gospodarjenja,
- strokovno komunikativnost,
- inovativnost in podjetnost ter naravnost k strankam.

Ista znanja in veščine, kot v izobraževalnem programu Ekonomski tehnik SSI, dijaki pridobijo tudi v izobraževalnih programih Ekonomski tehnik PTI, in sicer v okviru strokovnega modula Projekti in poslovanje podjetja, Ekonomski tehnik PT v okviru modula Poslovanje podjetij s projekti in Administrator v strokovnem modulu Trženje v sodobnem gospodarstvu. Dijaki naštetih programov večino kompetenc po predmetnem izpitnem katalogu in izpitnem katalogu lahko izkazujejo le, če so učna podjetja povezana s Centralo učnih podjetij.

II. Temeljna načela Centrale učnih podjetij Slovenije

V Sloveniji vsako leto delujejo na šolah učna podjetja, ki se povezujejo preko Centrale učnih podjetij Slovenije in vzpostavljajo medsebojne poslovne odnose, med sabo trgujejo, poravnavaajo finančne in davčne obveznosti, se vključujejo v mednarodno mrežo učnih podjetij PEN WORLDWIDE in se na sejnih tudi srečujejo ter poslujejo.

Za uspešnejše in kvalitetnejše delo Centrale učnih podjetij Slovenija se je leta 2007 oblikoval Strokovni kolegij, ki ga sestavljajo predstavniki Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), predstavnik Centra RS za poklicno izobraževanje, predsednik Skupnosti ekonomskih, upravnih in trgovskih šol, predstavnik reprezentativne delodajalske organizacije, vodja študijske skupine za učno podjetje, predstavniki učiteljev/mentorjev v učnih podjetjih, ravnateljica Ekonomske šole Celje, vodja Centrale učnih podjetij Slovenija, katerega vloga je strokovno posvetovalna in se nanaša na dajanje pobud in mnenj ter dopolnjevanje delovanja Centrale učnih podjetij Slovenija in učnih podjetij.

III. Temeljna dejavnost Centrale učnih podjetij Slovenije

Temeljni cilji Centrale učnih podjetij Slovenije, ki so bili postavljeni že z Izhodišči za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja leta 1997, so naslednji:

- oblikovati in razvijati aktivno ter učinkovito povezavo mreže slovenskih učnih podjetij v šolstvu ter pri usposabljanju in izobraževanju odraslih,
- zagotavljati kvalitetno delovanje mreže, razvijati in oblikovati najsodobnejše pedagoške metode in oblike dela,

- sodelovati pri evalvaciji dela učnih podjetij,
- skrbeti za uporabo poenotenih standardov poslovanja in delovanja učnih podjetij (programska oprema,...).

Namen in vloga Centrale učnih podjetij Slovenije:

- povezovanje učnih podjetij,
- pospeševanje in razvoj učnih podjetij v Sloveniji,
- organizacija in izvedba izobraževanja za mentorje-učitelje v učnih podjetjih,
- nudenje različnih storitev za učna podjetja v nacionalni mreži,
- aktivna poslovna povezava vseh učnih podjetij,
- vključevanje v mednarodno mrežo učnih podjetij PEN WORLDWIDE.

Naloge Centrale učnih podjetij Slovenije:

- vodenje registra učnih podjetij,
- ustvarjanje pogojev in aktivna pomoč pri ustanavljanju in širjenju mreže učnih podjetij tako na področju rednega šolstva kot tudi na področju izobraževanja odraslih,
- organizacija in izvedba izobraževanja za mentorje učnih podjetij (vsako leto dva dni),
- koordinacija tržišča učnih podjetij,
- nudenje storitev:
 - simulira delovanje sodnega registra podjetij (register),
 - simulira storitve poslovnih bank in centralne banke (banka),
 - opravlja poštno in telekomunikacijske storitve (pošta),
 - organizira sejme učnih podjetij in predstavitev učnih podjetij javnosti,
 - organizira in vodi založniški, novinarski in informacijski servis,
 - simulira naloge s področja davkov, carin, pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter drugih državnih ustanov (država),
 - regulira in pomaga pri dnevnem trgovanju, in sicer odkupuje odvečne izdelke in jih prodaja, zbira,
 - koordinira spletno trgovino (CUPS market),
 - izdaja CUPS novičke,
 - ureja spletne strani,
 - administrira fb profil,
 - organizira tekmovanje za najaktivnejše učno podjetje,
 - organizira video tržnice,
 - organizira državno tekmovanje učnih podjetij v kategoriji poslovna ideja in sejemski nastop s predstavitvenimi »pitchi«.
- pomoč učnim podjetjem pri vključevanju v mednarodno mrežo PEN WORLDWIDE, ki deluje v 45 državah sveta in združuje prejo 8000 učnih podjetij po celem svetu.

Slovenija je postala polnopravna članica združenja PEN WORLDWIDE (prej European) leta 2007. Gre za največjo svetovno mrežo učnih podjetij, v katero je lahko včlanjena le ena centrala iz posamezne države.

Centrala učnih podjetij Slovenija vnese vsa učna podjetja v Europeanov register in jim s tem omogoči mednarodno poslovno sodelovanje in povezovanje z vsemi učnimi podjetji oz. trgi sveta (trgi EU, trgi izven EU, ameriški trg, trgi bližnjega in daljnega vzhoda, itd.). Učnim podjetjem omogoča virtualno sodelovanje in srečanja na sejnih. Preko PEN WORLDWIDE se izvaja mednarodna trgovina, mednarodni plačilni promet, trgovanje preko spletne trgovine, rumenih strani, itd.

Vzgojno-izobraževalni del

Dijaki tako s pomočjo Centrale učnih podjetij Slovenije usvojijo večino kompetenc, ki jih morajo izkazati na zaključku izobraževanja:

1. kompetenca – ustanovitev gospodarske družbe; registracijo učnega podjetja dijaki izvedejo preko centrale učnih podjetij, ki jim dodeli matično številko, davčno številko in številko transakcijskega računa. Učna podjetja morajo pravilno in pravočasno izpolniti in oddati vso ustrezno dokumentacijo, ki jo centrala učnih podjetij pripravlja, pregleduje in usklajuje z aktualno zakonodajo.
2. kompetenca – vodenje, planiranje in organiziranje podjetja; centrala učnih podjetij svetuje učnim podjetjem pri vodenju in organiziranju podjetja v smislu pridobivanja čim večjega dobička, svetuje pri pravilnem vodenju računskih listin ter pravilnem in pravočasnem obračunavanju davkov in prispevkov, reševanju likvidnostnih težav, izterjavah ipd.
3. kompetenca – priprava in realizacija prodajne pogodbe; centrala učnih podjetij oblikuje bazo slovenskih in tujih učnih podjetij ter s tem učnim podjetjem omogoči, da najdejo domače in tuje poslovne partnerje, nudi jim servis domačega in mednarodnega plačilnega prometa ter jih obvešča o stanju na njihovih transakcijskih računih.
4. kompetenca – izvajanje nabave in prodaje izdelkov. V okviru mednarodnega združenja Pen worldwide nudi zunanjetrgovinske storitve in opravlja vlogo špediterja; to pomeni, da za učna podjetja, ki kupujejo in prodajajo znotraj in zunaj EU, pripravi ustrezne obrazce in jim pomaga pri njihovem izpolnjevanju. Centrala učnih podjetij je »ustanovila« trgovsko podjetje CUPS – TRGOVINA, ki pomaga učnim podjetjem pri nabavi zalog, do katerih na tržišču ne morejo priti.
5. kompetenca – oblikovanje trženjskega spleta: centrala učnih podjetij igra v tem sklopu zelo pomembno vlogo, saj vsako leto organizira mednarodni sejem učnih podjetij, kjer se le – ta predstavijo, promovirajo svojo dejavnost s kvalitetnimi interaktivnimi gradivi, sklepajo posle na individualnih poslovnih srečanjih, navezujejo stike z domačimi in tujimi poslovnimi partnerji, pisno in ustno komunicirajo v maternem in tujih jezikih. Prav tako centrala učnih podjetij pomaga učnim podjetjem pri nastopih na sejmih v tujini.
6. kompetenca – izračunavanje kazalcev uspešnosti poslovanja; finančno-računovodski oddelek v učnem podjetju, knjigovodsko spremlja prodajo, nabavo, stroške itd., sestavlja predpisane računovodske izkaze (bilanco stanja, izkaz poslovnega uspeha, letno poročilo), izračunava likvidnost, donosnost, načrtuje bodoče poslovanje. Računovodske

izkaze redno pošilja v centralo učnih podjetij, ki v tem primeru opravlja vlogo davčnega urada.

Centrala učnih podjetij Slovenije s svojim delovanjem prispeva k boljšemu dojemanju realnega gospodarskega okolja dijakov, ki se izobražujejo v učnih podjetjih.

IV. Izvajalci in znanja izvajalcev

Pri delovanju učnega podjetja oziroma učnih podjetij učitelj in učitelj praktičnega pouka sodelujeta z vodjo centrale učnih podjetij ter s strokovnim sodelavcem v centrali učnih podjetij. Izvajalci ter potrebna znanja vodje centrale učnih podjetij in strokovnega delavca so prikazana v tabeli.

Tabela 2: Izvajalci in znanja strokovnih sodelavcev v centrali učnih podjetij po programih in programskih enotah

Izobraževalni program	Programska enota	Izvajalec	Programski element	Izvajalec	Znanje s področja
Ekonomski tehnik SSI Ekonomski tehnik (DV) – izobraževalni program za dvojezično izvajanje v slovenskem in madžarskem učnem jeziku Ekonomski tehnik (GIB) – izobraževalni program za gibalno ovirane dijake Ekonomski tehnik (slepi in slabovidni) – izobraževalni program za slepe in slabovidne dijake ter dijake z okvaro vidne funkcije Ekonomski tehnik (IS) – izobraževalni program z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri	M2 poslovanje podjetij – učno podjetje	učitelj	centrala učnih podjetij	vodja centrale učnih podjetij	visokošolskega izobraževanja ekonomije, organizacije, managementa, prava ali komunikologije
		učitelj praktičnega pouka			

Izobraževalni program	Programska enota	Izvajalec	Programska element	Izvajalec	Znanje s področja
Ekonomski tehnik (SI) – izobraževalni program s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri					
Ekonomski tehnik PTI Ekonomski tehnik (DV) – izobraževalni program za dvojezično izvajanje v slovenskem in madžarskem učnem jeziku Ekonomski tehnik (GIB) – izobraževalni program za gibalno ovirane dijake Ekonomski tehnik (slepi in slabovidni) – izobraževalni program za slepe in slabovidne dijake ter dijake z okvaro vidne funkcije	M1 projekti in poslovanje podjetja – učno podjetje	učitelj			
Ekonomski tehnik (IS) – izobraževalni program z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri Ekonomski tehnik (SI) – izobraževalni program s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri		učitelj praktičnega pouka			
Ekonomski tehnik PT	poslovanje podjetij s projekti	učitelj			
		učitelj praktičnega pouka			
Administrator SPI		učitelj			

Izobraževalni program	Programska enota	Izvajalec	Programski element	Izvajalec	Znanje s področja
Administrator (DV) – izobraževalni program za dvojezično izvajanje v slovenskem in madžarskem učnem jeziku	M7 trženje v sodobnem podjetju – učno podjetje			strokovni delavec v centrali učnih podjetij	visokošolskega izobraževanja ekonomije, organizacije, managementa, prava ali komunikologije
Administrator (GIB) – izobraževalni program za gibalno ovirane dijake					
Administrator (slepi in slabovidni) – izobraževalni program za slepe in slabovidne dijake ter dijake z okvaro vidne funkcije					
Administrator (IS) – izobraževalni program z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri					
Administrator (SI) – izobraževalni program s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri		učitelj praktičnega pouka			

Pripravili:

mag. Jana Ravbar, višja svetovalka področja I

Mateja Kapitler, vodja Centrale učnih podjetij Slovenije